

Menon vergleicht Sokrates mit einem Zitterrochen (Platon, *Menon* 79e–81d)

MENΩΝ. ὦ Σώκρατες, ἤκουον μὲν ἔγωγε πρὶν καὶ συγγενέσθαι σοι, ὅτι σὺ οὐδὲν ἄλλο ἢ¹ αὐτός τε ἀπορεῖς καὶ τοὺς ἄλλους ποιεῖς ἀπορεῖν· καὶ νῦν, ὥς γε μοι δοκεῖς, γοητεύεις με καὶ φαρμάττεῖς καὶ ἀτεχνῶς κατεπάρδεις, ὥστε μεστὸν ἀπορίας γεγονέναι. Καὶ δοκεῖς μοι παντελῶς, εἰ δεῖ τι καὶ σκῶψαι, ὁμοιότατος εἶναι τό τε εἶδος καὶ τᾶλλα ταύτῃ τῇ πλατεῖα νάρκη τῇ θαλαττίᾳ. Καὶ γὰρ αὕτη τὸν ἀεὶ πλησιάζοντα καὶ ἀπτόμενον ναρκᾶν ποιεῖ, καὶ σὺ δοκεῖς μοι νῦν ἐμὲ τοι- οὔτὸν τι πεποιηκέναι, [ναρκᾶν]· ἀληθῶς γὰρ ἔγωγε καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ στόμα ναρκῶ, καὶ οὐκ ἔχω ὅ τι ἀποκρίνωμαί σοι. καίτοι μυριάκις γε περὶ ἀρετῆς παμ- πόλλους λόγους εἶρηκα καὶ πρὸς πολλοὺς, καὶ πάνυ εὖ, ὥς γε ἐμαυτῷ ἐδόκουν·
5 νῦν δὲ οὐδ' ὅ τι ἐστὶ² τὸ παράπαν ἔχω εἰπεῖν. Καί μοι δοκεῖς εὖ βουλευέσθαι οὐκ ἐκπλέων ἐνθένδε οὐδ' ἀποδημῶν· εἰ γὰρ ξένος ἐν ἄλλῃ πόλει τοιαῦτα ποιοῖς, τάχ' ἂν ὡς γόης ἀπαχθείης.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ. Πανοῦργος εἶ, ὦ Μένων, καὶ ὀλίγου ἐξηπάτησάς με.

MEN. Τί μάλιστα³, ὦ Σώκρατες;

15 ΣΩ. Γινώσκω, οὗ ἕνεκά με ἤκασας.

MEN. Τίνος δὴ οἶει;

ΣΩ. Ἵνα σε ἀντεικάσω. ἐγὼ δὲ τοῦτο οἶδα περὶ πάντων τῶν καλῶν, ὅτι χαίρουσιν εἰκαζόμενοι. Λυσιτελεῖ γὰρ αὐτοῖς· καλαὶ γὰρ, οἶμαι, τῶν καλῶν καὶ αἱ εἰκόνες. Ἀλλ' οὐκ ἀντεικάσομαί σε. Ἐγὼ δέ, εἰ μὲν ἡ νάρκη αὐτὴ ναρκῶσα οὕτω⁴ καὶ τοὺς
20 ἄλλους ποιεῖ ναρκᾶν, ἔοικα αὐτῇ· εἰ δὲ μή, οὐ. Οὐ γὰρ εὐπορῶν αὐτὸς τοὺς ἄλλους ποιῶ ἀπορεῖν, ἀλλὰ παντὸς μᾶλλον αὐτὸς ἀπορῶν οὕτως καὶ τοὺς ἄλλους ποιῶ ἀπορεῖν. Καὶ νῦν περὶ ἀρετῆς, ὃ ἔστιν⁵, ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα, σὺ μέντοι ἴσως πρότερον μὲν ἤδησθα, πρὶν ἐμοῦ ἄψασθαι, νῦν μέντοι ὅμοιος εἶ οὐκ εἰδότες. Ὅμως δὲ ἐθέλω μετὰ σοῦ σκέψασθαι καὶ συζητῆσαι, ὅ τι ποτέ ἐστιν.

1. οὐδὲν ἄλλο (erg. hier: ποιεῖς) ἢ: *lediglich, ausschließlich, nur* (eigentlich: *du tust nichts anderes als ...*). Vgl. die ebenfalls elliptische Redewendung ἄλλο τι ἢ (= *nicht wahr?*) zur Einleitung von Fragesätzen.

2. ὅ τι ἐστὶ <ἡ ἀρετή>.

3. μάλιστα, nach Fragewörtern: *eigentlich, denn*.

4. οὕτω nimmt das adv. Partizip ναρκῶσα auf; vgl. οὕτως in Z. 21 (auch sonst nicht selten).

5. ὃ ἔστιν ≈ ὅ τι ἔστιν.

- MEN. Καὶ τίνα τρόπον ζητήσεις, ὦ Σώκρατες, τοῦτο ὃ μὴ οἶσθα τὸ παράπαν ὅτι ἐστίν; ποῖον γὰρ ὧν οὐκ οἶσθα προθέμενος¹ ζητήσεις; ἢ εἰ καὶ ὅτι μάλιστα² ἐν-
τύχοις αὐτῷ, πῶς εἴσῃ ὅτι τοῦτό ἐστιν ὃ σὺ οὐκ ἤδησθα;
- ΣΩ. Μανθάνω οἷον βούλει λέγειν, ὦ Μένων. ὁρᾷς τοῦτον ὡς ἐριστικὸν λόγον
5 κατάγεις³, ὡς οὐκ ἄρα ἔστιν ζητεῖν ἀνθρώπῳ οὔτε ὃ οἶδε οὔτε ὃ μὴ οἶδε; οὔτε γὰρ
ἂν ὃ γε οἶδεν ζητοῖ – οἶδεν γάρ, καὶ οὐδὲν δεῖ τῷ γε τοιούτῳ⁴ ζητήσεως – οὔτε ὃ
μὴ οἶδεν – οὐδὲ γὰρ οἶδεν ὅτι ζητήσει.
- MEN. Οὐκοῦν καλῶς σοι δοκεῖ λέγεσθαι ὁ λόγος οὗτος, ὦ Σώκρατες;
- ΣΩ. Οὐκ ἔμοιγε.
- 10 MEN. Ἐχεις λέγειν ὅπη;
- ΣΩ. Ἐγώ γε· ἀκήκοα γὰρ ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν σοφῶν περὶ τὰ θεῖα πράγματα –
- MEN. Τίνα λόγον λεγόντων;
- ΣΩ. Ἀληθῆ, ἔμοιγε δοκεῖν⁵, καὶ καλόν.
- MEN. Τίνα τοῦτον, καὶ τίνες οἱ λέγοντες;
- 15 ΣΩ. Οἱ μὲν λέγοντές εἰσι τῶν ἱερέων τε καὶ τῶν ἱερειῶν ὅσοις μεμέληκε⁶ περὶ ὧν
μεταχειρίζονται λόγον οἷσις τ' εἶναι διδόναι· λέγει δὲ καὶ Πίνδαρος καὶ ἄλλοι
πολλοὶ τῶν ποιητῶν, ὅσοι θεῖοί εἰσιν. ἃ δὲ λέγουσιν, ταυτί ἐστιν· ἀλλὰ σκόπει, εἴ
σοι δοκοῦσιν ἀληθῆ λέγειν. φασὶ γὰρ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀθάνατον,
καὶ τοτὲ μὲν τελευτᾶν – ὃ δὴ ἀποθνήσκειν καλοῦσι – τοτὲ δὲ πάλιν γίνεσθαι, ἀπ-
20 ὀλλυσθαι δ' οὐδέποτε· δεῖν δὲ διὰ ταῦτα ὡς ὀσιώτατα διαβιῶναι τὸν βίον·

1. προθέμενος] προτίθεμαι, hier: *sich vor-*
stellen.

2. ὅτι μάλιστα: *noch so gut* (wörtlich: *so*
viel wie möglich).

3. ὁρᾷς ... κατάγεις: „*Siehst du, was für*
einen Streitsatz du da herbringst?“ – Aus-
geführt wird dieser „Streitsatz“ im folgenden

ὡς-Satz (ὡς οὐκ ἄρα ... οἶδε).

4. τῷ τοιούτῳ] nämlich τῷ εἰδότι.

5. ἐμοίγε δοκεῖν: „*wie mir scheint*“ (abso-
luter Infinitiv).

6. ὅσοις μεμέληκε ... διδόναι] Ordnen Sie:
ὅσοις μεμέληκε οἷσις τ' εἶναι διδόναι λόγον
περὶ ὧν μεταχειρίζονται.

- 1 οἷσι γὰρ ἂν –
 Φερσεφόνα¹ ποινὰν παλαιοῦ πένθεος
 δέζεται, εἰς τὸν ὑπερθεὺς ἄλιον κείνων ἐνάτω ἔτει
 ἀνδιδοῖ ψυχὰς πάλιν,
 5 ἐκ τᾶν βασιλῆες ἀγαυοὶ
 καὶ σθένει κραιπνοὶ σοφία τε μέγιστοι
 ἄνδρες αὖξοντ'· ἐς δὲ τὸν λοιπὸν χρόνον
 ἥρωες ἀγνοὶ πρὸς ἀνθρώπων καλεῦνται.
 Ἄτε οὖν ἡ ψυχὴ ἀθάνατός τε οὖσα καὶ πολλάκις γεγонуῖα, καὶ ἑώρακυῖα καὶ τὰ
 10 ἐνθάδε καὶ τὰ ἐν Ἄιδου [καὶ] πάντα χρήματα, οὐκ ἔστιν ὅτι οὐ μεμάθηκεν· ὥστε
 οὐδὲν θαυμαστὸν καὶ περὶ ἀρετῆς καὶ περὶ ἄλλων οἷόν τ' εἶναι αὐτὴν ἀναμνη-
 σθῆναι, ἃ γε καὶ πρότερον ἠπίστατο. ἄτε γὰρ τῆς φύσεως ἀπάσης συγγενοῦς
 οὔσης, καὶ μεμαθηκυῖας τῆς ψυχῆς ἅπαντα, οὐδὲν κωλύει ἐν μόνον ἀναμνη-
 σθέντα² – ὃ δὴ μάθησιν καλοῦσιν ἄνθρωποι – τᾶλλα πάντα αὐτὸν ἀνευρεῖν, ἐάν
 15 τις ἀνδρεῖος ἦ καὶ μὴ ἀποκάμνη ζητῶν· τὸ γὰρ ζητεῖν ἄρα καὶ τὸ μανθάνειν
 ἀνάμνησις ὅλον³ ἐστίν.

1. Pindar, fr. 133 Maehler. – Attisch würde die Stelle lauten:

οἷς γὰρ ἂν
 Φερσεφόνη ποινήν παλαιοῦ πένθους
 δέζεται, εἰς τὸν ὑπερθεὺς ἡλίον ἐκείνων ἐνάτω
 [ἔτει

ἀναδίδωσι ψυχὰς πάλιν,
 ἐξ ὧν βασιλῆς ἀγαυοὶ
 καὶ σθένει κραιπνοὶ σοφία τε μέγιστοι

ἄνδρες αὖξονται· ἐς δὲ τὸν λοιπὸν χρόνον
 ἥρωες ἀγνοὶ πρὸς ἀνθρώπων καλοῦνται.

2. ἀναμνησθέντα kann hier medial od. passivisch aufgefasst werden. – Als ‚Subjekt‘ zum Infinitiv ἀνευρεῖν in Z. 15 ist aus dem folg. ἐάν τις ein τινὰ zu ergänzen; darauf bezieht sich das Partizip.

3. ὅλον] (τὸ) ὅλον: *ganz und gar, überhaupt, mit einem Wort* (adv. Akkusativ).